

MARJOLIJN VAN HEEMSTRA

Zeg me

Er zit geschiedenis in onze naam.

Lantaarn komt van de Grieken – lampster, fakkel, vuurbekken. Stamt af van het woord lampein – stralen, schijnen. En de paal, die komt rechtstreeks van de Romeinen. Palus.

Dat wat je in de grond slaat om een grens af te bakenen.

Dat konden ze goed, Romeinen, grenzen stellen.

Wij zijn een paradox, allesomvattend, vloeibaar licht en tegelijkertijd de starre vorm van de oeroude grenspaal.

Wij vormen de lijn tussen blind en zicht.

Chaos en controle.

Wij staan symbool voor veiligheid maar daarin schuilt een ironie.

Wij vergroten wat we verdrijven.

Hoe meer licht, hoe meer donker. Hoe meer licht, hoe minder zicht.

In de duisternis onder een lantaarnpaal staan betekent jezelf zien maar niet het veld dat je omringt, het bos, het uitgestrekte pad. Mensen wanen zich veilig in onze straling maar in de duisternis maakt licht je kwetsbaar. Je wereld wordt kleiner. Het licht toont je de plek waar je bent, het donker veegt de grenzen weg,

maakt van één plek alle plekken.

jullie houden van grenzen, hekken, palen. Het begint al in jullie ideeën over taal. Als een stelsel van regels, een raster in plaats van een rivier.

Gesloten woorden, dichte zinnen.

Alsof elk woord geen diepe wortels heeft die eindeloos vertakt door water en land bewegen.

Alle kanten op, letters klimmend over gletsjers, een klank die als smeltwater van de berg afglijdt in duizenden jaren tijd families sticht op elk werelddeel.

Hoeveel talen spreken jullie?

Eén of twee, soms drie of vier, een enkeling, en daar houdt het meestal op. Vaak ook alleen maar mensentalen. Heel soms die van een vogel. Of een schaap.

Niet de taal van metalen. De taal van wortelstelsels. De taal van pelikanen. De taal van koffieplanten. De taal van licht. En dat is zo'n makkelijke taal! Totaal transparant.

Zuurstof, waterstof, broeikasgas; alles in de atmosfeer laat een vingerafdruk achter op het licht, alle moleculen spreken via onze fotonen.

Wat wij horen geven we door.

Van signalen uit de kosmos, tot de bouwstenen van de hond die tegen onze paal pist. Een van de vele eigenaardigheden van de mens:

weten hoe je licht maakt, maar datzelfde licht niet verstaan.

Wij spreken alles, nou ja, bijna alles. De talen van de duisternis ontglippen ons. Nachtvinders, egels, vossen.

De sonar van vleermuiswoorden.
die in hologrammen communiceren.

Er wordt gezegd dat

Woorden als spookachtige beelden verschijnen en verdwijnen tussen bomen.
Een hiëroglifyfentaal uit het paleoceen – vleermuizen bestaan al zo'n 60 miljoen jaar. Niet zo lang als het licht, maar lang genoeg voor een taal die vele malen geavanceerder is dan die van jullie.

Het woord donker zelf is een mysterie. Niemand weet waar het zijn oorsprong vond. Er lijken lijntjes te lopen naar Oudgermaanse woorden maar de sporen zijn vaag.

Misschien is het woord uit het donker zelf ontstaan.

Of misschien is het iets anders wat zich als woord vormt, iets wat ouder is dan taal, ouder dan alles.

Het donker was de eerste toestand, zijn geschiedenis ligt zo diep in de tijd dat de sporen zijn uitgewist.

Over het donker kunnen we je niets vertellen.

Wel over de velden rondom ons.

Hoe de tarwe wuift als ze denkt dat niemand kijkt.
Hoe de horizon hier de sporen van oorlog draagt.
Hoe goed de mais groeit op oude mest van jonggestorven mannen en paarden.
Hoe hier soms de Britten spoken, en de ene Canadees, die liggen begraven tussen de heggen van het kerkhof in het dorp.
Hoe alles wat hier op het eerste oog eentonig lijkt, krioelt van leven en mogelijkheden.

Luister maar:

de vogels, de vlinders, de kevers van Watou. En de mensen, binnenvetters, hun luiken dicht als hun mond.

Maar als ze werken
zingen ze.